

סליחות ליום ראשון

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֵלָה. אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיְהוּהוּ אֱלֹהָיו. תַּהֲלֶה לְדוֹד אַרְוֵמָמָךְ אֱלוֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וְעַד. בְּכָל יוֹם אַבְרָכָךָ וְאַהֲלֶלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וְעַד. גְּדוֹל יְהוָה וּמַהֲלָל מְאֹד וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר. דוֹר לְדוֹר יִשְׁבַח מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ יַגִּידוּ. הַדָּר כְּבוֹד הוֹדָךְ וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה. וְעִזּוֹז נוֹרָאֲתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדוּלְתֶךָ אֲסַפְּרָנָה. זָכַר רַב טוֹבָךָ יִבְיַעוּ וְצַדִּיקְתֶּךָ יִרְנְנוּ. חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה אָרְךָ אַפִּים וּגְדֹל־חֶסֶד. טוֹב יְהוָה לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ יְבָרְכוּכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרָתֶךָ יְדַבְּרוּ. לְהוֹדִיעַ לְבַנְיָהּ הָאָדָם גְּבוּרָתִי וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ. מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל דוֹר וָדוֹר. סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנִּפְלִים וְזוֹמֵךְ לְכָל הַכְּפוּפִים. עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְרָכָיו וְחִסִּיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. קְרוֹב יְהוָה לְכָל קִרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאַמֶּת. רִצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאַתָּה שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם. שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֲהַבָּיו וְאַתָּה כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד. תַּהֲלֵת יְהוָה יְדַבֵּר פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קְדוֹשׁוֹ לְעוֹלָם וְעַד. וְאַנְחֵנוּ נִבְרָךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ.

ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר. זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה.

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֲלָמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ וַיְמַלִּיךָ מַלְכוּתָהּ (וַיְצַמַּח פּוֹרְקָנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ), בְּחַיִּיכוּן וּבִיּוֹמֵיכוּן וּבְחַיִּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֲגָלָא וּבְזַמַּן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהוָה שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לְעֲלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאִמְרִין בְּעֲלָמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן.

לָךְ אֲדַנִּי הַצְדָקָה, וְלָנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים.

מֵה נִתְאוּנָן וּמֵה נֵאמַר מֵה נִדְבַר וּמֵה נִצְטַדֵּק.

נִחַפְּשָׁה דְרַכֵּינוּ וְנִחַקְרָה וְנִשׁוּבָה אֵלֶיךָ, כִּי יִמְיֶנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים.
 לֹא בְחָסֵד וְלֹא בְמַעֲשִׂים בָּאֵנוּ לְפָנֶיךָ, כְּדָלִים וּכְרָשִׁים דְּפָקְנוּ דְלַתֶּיךָ.
 דְלַתֶּיךָ דְּפָקְנוּ רַחוּם וְחַנוּן, נָא אֵל תִּשְׁיִבְנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ.
 מִלְּפָנֶיךָ מִלְכְּנוּ רִיקָם אֵל תִּשְׁיִבְנוּ, כִּי אַתָּה שִׁמְעַתְּ תַּפְּלָה.

תהלים סה, ג

שִׁמְעַתְּ תַּפְּלָה, עֲדִיךָ כָּל בָּשָׂר יִבְאוּ.

ע"פ ישעיהו סו, כג

יִבּוֹא כָּל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ יְהוָה.

תהלים פו, ט

יִבּוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי, וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ.

תהלים צה, ו

בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּוּ וְנִכְרַעַת, נִבְרַכָּה לְפָנֶי יְהוָה עֲשׂוּ.

תהלים קלב, ז

נִבּוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתַי, נִשְׁתַּחֲוּוּ לְהֵדֶם רַגְלֵי.

תהלים קד, ט

בָּאוּ שְׁעָרָיו בַּתּוֹדָה חֲצֵרוֹתָיו בַּתְּהִלָּה, הוֹדוּ לוֹ בְּרָכּוּ שְׁמוֹ.

וַאֲנַחְנוּ בְּרַב חֲסֵדְךָ נִבּוֹא בֵיתְךָ,

ע"פ תהלים ה, ח

נִשְׁתַּחֲוּוּ אֶל הַיֵּכַל קִדְשְׁךָ בֵּירְאָתְךָ.

תהלים קלד, א

הִנֵּה בְּרָכּוּ אֶת יְהוָה כָּל עַבְדֵי יְהוָה,

תהלים קלד, ב

הַעֲמִידִים בְּבֵית יְהוָה בְּלִילוֹת.

תהלים צט, ה

שָׂאוּ יָדֵיכֶם קִדְשׁ, וּבְרָכּוּ אֶת יְהוָה.

רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהֵדֶם רַגְלֵי, קְדוֹשׁ הוּא.

רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהַר קְדְשׁוֹ,

תהלים צט, ט

כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.

תהלים צט, ט

הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קְדְשׁ, חִילוּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.

נִשְׁתַּחֲוּוּ אֶל הַיֵּכַל קִדְשְׁךָ וְנוֹדַתְךָ אֶת שְׁמֶךָ

ע"פ תהלים קלח, ב

עַל חֲסֵדְךָ וְעַל אֲמַתְךָ, כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שְׁמֶךָ אֲמַרְתָּ.

תהלים פט, ט

יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כְמוֹךָ חֲסִין יְהוָה, וְאַמּוֹנְנָתְךָ סִבִּיבוֹתֶיךָ.

תהלים פט, ז

כִּי מִי בִשְׁחַק יַעֲרֹף לַיהוָה, יְדַמָּה לַיהוָה בְּבִנְי אֱלִים.

תהלים פו, י

כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֲשָׂה נִפְלְאוֹת, אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדְּךָ.

תהלים קח, ה

כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חֲסֵדְךָ, וְעַד שְׁחָקִים אֲמַתְךָ.

תהלים קמה, ג

גָּדוֹל יְהוָה וּמְהַלֵּל מְאֹד, וְלִגְדַלְתּוֹ אֵין חֶקֶר.

תהלים צו, ד

כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהַלֵּל מְאֹד, נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים.

כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים.
 תהלים צה, ג
 אֲשֶׁר מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיָהּ וְכַגְּבוּרֹתָהּ.
 דברים ג, כד
 מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לָהּ יָאֲתָה,
 ירמיהו יז, ז
 כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ.
 ירמיהו יז, י
 מֵאִין כָּמוֹךָ יְהוָה, גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֶךָ בְּגְבוּרָה.
 תהלים פט, יד
 לָךְ זְרוּעַ עִם גְּבוּרָה, תְּעִזַּי יָדְךָ תְּרוּם יְמִינֶךָ.
 תהלים עד, טז
 לָךְ יוֹם אֶף לָךְ לַיְלָה, אַתָּה הַכִּינוֹתָ מְאוֹר וְשֶׁמֶשׁ.
 תהלים צה, ד
 אֲשֶׁר בִּידוֹ מַחְקֵרֵי אָרֶץ, וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ.
 תהלים קו, ב
 מִי יַמְלִל גְּבוּרוֹת יְהוָה, יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.
 לָךְ יְהוָה הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחַן וְהַהוֹדוּ כִּי כָל
 בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, לָךְ יְהוָה הַמְּמַלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ.
 דהי"א כט, יא
 לָךְ שָׁמַיִם אֶף לָךְ אָרֶץ, תִּבְּל וּמְלֵאָה אַתָּה יִסְדֹתָם.
 תהלים פט, יב
 אַתָּה הַצַּבְתָּ כָּל גְּבוּלוֹת אָרֶץ, קִיץ וְחָרֶף אַתָּה יִצְרָתָם.
 תהלים עד, יז
 אַתָּה רִצַצְתָּ רֵאשֵׁי לוֹיִתָן, תִּתְּנֵנּוּ מֵאֵכֶל לְעַם לְצִיִּים.
 תהלים עד, יד
 אַתָּה בְּקַעַת מַעַיִן וְנַחַל, אַתָּה הוֹבִשְׁתָּ נְהָרוֹת אֵיתָן.
 תהלים עד, טו
 אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְּעֶזְךָ יָם, שִׁבַרְתָּ רֵאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם.
 תהלים עד, יג
 אַתָּה מוֹשֵׁל בְּנְאוֹת הַיָּם, בְּשׂוֹא גְלִיֹי אַתָּה תִשְׁבַּחֵם.
 תהלים פט, י
 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.
 תהלים מח, ב
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַפְּרָכִים,
 ירמיהו לו, טז
 אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ.
 תהלים פט, ח
 אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוּשֵׁים רַבָּה, וְנוֹרָא עַל כָּל סִבְיָיו.
 תהלים פט, ו
 וַיֹּדוּ שָׁמַיִם פְּלֶאֶף יְהוָה, אֶף אֱמוּנָתָךְ בְּקֹהֶל קְדוּשֵׁים.
 תהלים פט, ו
 לָכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה, נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ.
 תהלים צה, א-ב
 נִקְדָּמָה פָּנָיו בְּתוֹדָה, בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ.
 תהלים פט, טו
 צַדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסָאָךָ, חֶסֶד וְאַמֶּת יִקְדְּמוּ פָּנֶיךָ.
 תהלים נה, טו
 אֲשֶׁר יַחֲדוּ נִמְתִּיק סוֹד, בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרַגְשׁ.
 תהלים צה, ה
 אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עֲשָׂהוּ, וַיִּבְשֹׁת יַדָיו יִצְרוּ.
 תהלים צה, ה
 אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי, וְרוּחַ כָּל בֶּשָׂר אִישׁ.
 איוב יב, י

הַנְּשָׂמָה לָךְ וְהַגּוֹף פֶּעֶלְךָ, חוֹסֶה עַל עַמְלֶךָ.
הַנְּשָׂמָה לָךְ וְהַגּוֹף שְׁלֶךָ, יִי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֶךָ.
אַתָּאנוּ עַל שְׂמֶךָ, יִי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֶךָ,
בְּעִבּוֹר כְּבוֹד שְׂמֶךָ, כִּי אֵל תַּנּוּן וְרַחוּם שְׂמֶךָ.
לְמַעַן שְׂמֶךָ יִי, וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ כִּי רַב הוּא.

סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי בְּרַב אֲוִלְתָּנוּ שָׁגִינוּ. מַחֵל לָנוּ מִלְּפָנוּ, כִּי רַבּוּ עוֹנֵינוּ.

א. מחרב: בנימין בן זרח

אמנם אנחנו חטאנו, אך מצבנו הקשה עומד בניגוד משוער לשלוח הגויים הסוגדים לעבודה זרה. על כן אנו מתפללים שה' ישיע את ישראל הנשענים עליו.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֵיךְ נִפְתַּח פֶּה! לְפָנֶיךָ, דֵּר מִתּוֹחִים

אֵיךְ נִפְתַּח אֶת פִּינוּ לִפְנֵיךָ, הַשּׁוֹכֵן
בְּשָׁמַיִם²,

בְּאֵלוּ פָּנִים נִשְׁפָּף שִׁיחִים³

וּבְאִיחָה אֹפֶן⁴ נִתְפַּלֵּל, [שְׁהַרִי]

גְּעֹלְנוּ⁵ נְתִיבוֹתֶיךָ הַיְשָׁרִים וְהַנְּכוֹחִים⁶

מֵאֲסָנוּ אֶת דְּרִכֶיךָ הַיְשָׁרוֹת הַטּוֹבוֹת
(הַתּוֹרָה),

דְּבַקְנוּ בְּתוֹעֵבוֹת וּבְמַעֲשֵׂים זְנוּחִים

[וְלַעֲוֹנוֹת] דְּבַקְנוּ בְּתוֹעֵבוֹת
וּבְמַעֲשֵׂים עֲוֹבוֹת וְדַחוּיִים⁷,

הִלְכְּנוּ אַחֲרֵי מִשְׁאוֹת שְׂוֹא וּמַדּוּחִים⁸

הִלְכְּנוּ אַחֲרֵי נְבוֹאוֹת שֶׁקֶר וְטַעוּיּוֹת,

וְהִקְשִׁינוּ עֲרָף⁹ וְהַעֲזָנוּ מִצְּחִים¹⁰.

וְהִקְשִׁינוּ אֶת עַרְפֵּנוּ מִתּוֹךְ עוֹת מִצַּח.

זַעֲמַת בְּשִׁלְנוּ בֵּית מִשְׁכַּנּוֹת מִבְּטָחִים¹¹

בְּגַלְלָנוּ¹² זַעֲמַת, [וּבְשָׁל כַר] בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

חֲרַב, וּפַס רֵיחַ נִיחוּחִים

חֲרַב, וְהִקְרַבְנוּ פֶּסֶק¹³,

1. "ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך" (יחזקאל טו, ג). 2. "מתוחים" הם "שמיים", "הנוטה בדק שמים וימתחם כאלה לשבת" (ישעיהו מ, כב). 3. "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו" (תהלים קב, א); "אשפף לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד" (תהלים קמב, א). 4. השימוש בביטוי "באלו פנים" נועד כנראה גם לרמוז לפסוקים בעזרא ט, ו-ו שבהם מוזכרת "ברשת פנים" כגורם המקשה להתפלל "ואמרה אלהי בשתי ונבלמתי להרים אלהי פני אליך... ובעונתינו... ובבשת פנים כהיום הזה". ראה גם דניאל ט, ז-ח. 5. "ואת חקתי געלה נפשם" (ויקרא כו, מג). 6. "ותתן להם משפטים ישירים ותורות אמת חקים ומצות טובים" (נחמיה ט, ג). 7. בניגוד ל: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים בלבם היום" (דברים ה, ד); "לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו" (דברים ל, כ). ועוד רבים. 8. "ויחזו לך משאות שוא ומדווחים" (איכה ב, ד). 9. "ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא" (שמות לב, ט). 10. "ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם" (ירמיהו ג, ג); "כל בית ישראל חזקי מצח וקשי לב המה" (יחזקאל ג, ז); "מדעתי כי קשה אתה וגיד ברזל ערפך ומצחך נחושה" (ישעיהו מח, ד). 11. "וישב עמי בנהו שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחת שאננות" (ישעיהו לב, יח). 12. "בשלנו" הוא "בגללנו", "ויאמרו איש אל רעהו לכו נפילה גורלות ונדעה בשלמי הרעה הזאת לנו" (יונה א, ז). 13. "פס" הוא "אפס" (פסק, נגמר), "הושיעה ה' כי גמר

ונטרדו ממקומם הכהנים המשוחים,
 שידעו לעשות כסדרם את העולות ואת
 השלמים.
 הזכות אותנו רבות¹⁴ על ידי נביאים
 ושליחים,
 [אך] אנו לא הקשבנו למוכיחים.
 [לכן] מחורבן הבית ועד היום אנחנו
 נודדים,
 [ובנודדינו אנן] נהרגים, נשחטים
 ונטבחים.
 מעטים ממנו שרדו בין הגויים¹⁷,
 ועינינו מצפות לרווחה, אך לשוא.
 מדוע הגויים, משברי עמך, המשתחוים
 לאותו האיש¹⁹,
 מצליחים (תמיד) בבוקר ובערב?
 [אותם גויים] עומדים למולך ומקללים,
 (ומתורסים כלפי ישראל); רצוצים, במי
 אתם בוטחים? (דהיינו, איפה ה'?)²⁰
 ה' הקיים לעד²² והקדוש, ראה את
 עלבתם של הנאנחים (ישראל),
 אשר נשענים עליך ואלריך נצמדים.
 ביד ימינך הנוראה ניושע לנצח,
 שכן אנו בוטחים ברחמיך הרבים.

טַרְדוּ וְטַלְטְלוּ כְהֻנִּים מְשֻׁחִים
 יוֹדְעֵי עֶרְךָ עוֹלוֹת וְזִבְחִים.
 כַּמָּה יִסְרַתְנוּ עַל יְדֵי צִירִים וְשְׁלוּחִים
 לֹא הִקְשַׁבְנוּ לְשֹׁמְעֵי לְמוֹכִיחִים.
 מֵאָז וְעַד עַתָּה אָנוּ נֹדְדִים
 נִהָרְגִים נִשְׁחָטִים וְנִטְבָּחִים¹⁵
 שְׁרַדְנוּ מִתֵּי מַעֲט¹⁶ בֵּין קוֹצִים כְּסוּחִים
 עֵינֵינוּ כְּלוֹת¹⁸ בְּלֵי מִצַּא רְוָחִים.
 פּוֹרְכֵי עַמְךָ אֲשֶׁר לִמַּת שׁוֹחִחִים
 צִפְרוּ וְעָרַב לָמָּה מְצַלִּיחִים
 קָמִים לְמוֹלֵךְ נֶאֱצוֹת שׁוֹחִחִים
 רְצוּצִים, בְּמָה אַתֶּם בּוֹטְחִים.
 שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ²¹, צִפָּה כְּעֵלְבוֹן אֲנוּחִים
 תְּמוּכִים עָלֶיךָ וּבָךְ מִתְאַחִים²³
 בְּנוֹרְאוֹת יְמִינְךָ²⁴ נוֹשֵׁעַ לְנִצְחִים
 כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הִרְבִּים אָנוּ בְּטוֹחִים.

חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" (תהלים יב, ב). 14. "כמה" עשוי להיות "הרבה", למשל "האבכה בחדש החמשי הנור באשר עשיתי זה כמה שנים" (זכריה ז, ג) ופירושו בצדו "זה שבועים שנה" (פסוק ה). 15. "כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו כצאן טבח" (תהלים מה, כג); "הרגת ביום אפק טבח לא חמלת" (איכה ב, כא). 16. "ונשאתם במתי מעט תחת אשר הייתם ככוכבי השמים לרב" (דברים כח, טב). 17. "קוצים כסוחים" הוא כינוי לגויים, "והיו עמים משרפות שיד קוצים כסוחים באש יצתו" (ישעיהו לג, יב). 18. "בניך ובנתיך נתנים לעם אחר ועיניך ראות וכלות אליהם" (דברים כח, לב); "את השקפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש" (ויקרא כו, טו). 19. הפייטן מכנה את "אותו האיש" "מת" מתוך פולמוס עם הנצרים. לחץ הצנורה הוביל להחלפת המילה "מת" ב-"בל" (אליל המופיע במקרא, ראה ירמיהו ג, ב; ירמיהו נא, מד) בנוסח המקובל. 20. טענה זו מופיעה פעמים אחדות במקרא, "למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם" (תהלים קטו, ב). ראה גם תהלים עט, י; ואל ב, יז. 21. "כה אמר רב ונשא שכן עד וקדוש שמו" (ישעיהו נו, טו). 22. הפייטן מודגש את נצחיות ה' מתוך פולמוס עם דברי הגויים שהובאו קודם. 23. "שנתאו לי במצרים בשתי מצות - ברם הפסח וברם המילה" (שה"ש רבה ה, ב). 24. "תורוך נוראות ימינך" (תהלים מה, ה).

כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים, ועל צדקותיך אנו נשענים, ולסלחותיך
אנו מקוים, ולישועתך אנו מצפים.

אתה הוא מלך אוהב צדקות מקדם, מעביר עונות עמו ומסיר חטאת
יראיו, כורת ברית לראשונים ומקים שבועה לאחרונים.

אתה הוא שירדת בענן כבודך על הר סיני, והראית דרכי טובך למשה
עבדך וארחות חסדיך גלית לו, והודעתו כי אתה אל רחום וחנון ארך
אפים ורב חסד ומרבה להיטיב ומנהיג את העולם כלו במדת הרחמים.
וכן כתוב, ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יהוה לפניך,
והנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם.

אל ארך אפים אתה, ובעל הרחמים נקראת, ודרך תשובה הורית.
גדלת רחמיך וחסדיך, תזכר היום ובכל יום לזרע ידיך.

תפן אלינו ברחמים, כי אתה הוא בעל הרחמים.

בתחנון ובתפלה פניך נקדם, כהודעת לענו מקדם.
מחרון אפך שוב, כמו בתורתך כתוב.

ובצל כנפיך נחסה ונתלונן, כיום וירד יהוה בענן.

תעבר על פשע ותמחה אשם, כיום ויתיצב עמו שם.

תאזין שועתנו ותקשיב מנו מאמר, כיום ויקרא בשם יי, ושם נאמר.

ויעבר יהוה על פניו ויקרא

יהוה יהוה אל רחום וחנון

ארך אפים ורב חסד ואמת

נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה.

וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו.

סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלכנו כי פשענו, כי אתה אדני טוב

וסלח, ורב חסד לכל קראיך.

יי, בְּקֶרֶת תִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ, בְּקֶרֶת נַעֲרָךְ לָךְ וּנְצַפְּהָ.
 ע"פ תהלים ה, ד.
 שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ בְּשׁוֹעֲנוּ אֵלֶיךָ, בְּנִשְׁאַנוּ יְדֵינוּ אֶל דְּבִיר קִדְשֶׁךָ.
 ע"פ תהלים כח, ב.
 שְׁמַע יי קוֹלֵנוּ נִקְרָא, וְחַנּוּנוּ וְעֲנֵנוּ.
 ע"פ תהלים כז, ז.
 שׁוֹבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַפֵּר פִּעְסֶךָ עִמָּנוּ.
 תהלים פה, ה.
 אֵין קוֹרָא בְּשִׁמְךָ, מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בְּךָ.
 ישעיהו סד, ו.
 שְׁמַעָה תִּפְלְתָנוּ יי וְשׁוֹעֲתָנוּ הַאֲזִינָה, אֶל דְּמַעֲתָנוּ אֶל תַּחֲרֹשׁ.
 ע"פ תהלים לט, יג.
 כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תִּרְחַם יי עָלֵינוּ.
 ע"פ תהלים קג, יג.
 לִיהוּהּ הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתָּךְ סֵלָה.
 תהלים ג, ט.
 יְהוּהּ צָבָאוֹת עִמָּנוּ, מִשׁוֹבֵב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה.
 תהלים מו, יב.
 יְהוּהּ צָבָאוֹת, אֲשֶׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בְּךָ.
 תהלים פד, יג.
 יְהוּהּ הוֹשִׁיעָה, הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קִרְאָנוּ.
 תהלים כ, י.
 סֵלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ,
 וכְּאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנְּהָה. וְשֵׁם נֶאֱמַר
 וַיֹּאמֶר יְהוּהּ סֵלַחֲתִי כְּדַבְּרֶךָ.
 במדבר יד, יט-כ.

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמַע, פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאָה שְׁמַמְתֵּינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ
 עָלֵינוּ, כִּי לֹא עַל צְדָקָתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים.
 אֲדֹנָי שְׁמַעָה, אֲדֹנָי סֵלַחָה, אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וְעֲשֵׂה אֶל תֹּאחֵר, לְמַעַן אֱלֹהֵי, כִּי
 שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עִירֶךָ וְעַל עַמְּךָ.
 דינאל ט, יח-יט.

ב. מחבר: שלמה הבבלי

אנשים ראויים אינם מצויים בינינו. שליח הציבור חש שאינו ראוי להעתיך בעד ישראל,
 ועל כן נתלה הוא ברחמיו של הקב"ה, ומתחנן שתפילתו תישמע כתפילת הגון חזקן.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 אֵין מִי יִקְרָא בְּצַדֶּךָ¹
 אֵישׁ טוֹב נִמְשַׁל כְּחֻדָּךָ²
 בְּקֹשׁ רַחֲמִים בְּעַד שְׁחוּקֵי הַדֶּקָּה⁴
 בְּשׁוֹם פָּנִים אֵין בְּדֶקָּה.
 אין מי שיקרא אל ה' בצדקו,
 [הרי אפילו] האיש הטוב [בינינו] נחשב
 כקוף.
 בשום פנים אין למצוא מי שיבקש
 רחמים בעד [ישראל] השחוקים עד דק.

1. "אין קרא בצדק ואין נשפט באמונה" (ישעיה נט, ד). 2. "טובם כחך ישר ממסוכה"
 (מיכה ז, ד). 3. ראה עירובין קא ע"א. 4. "ושחקה ממנה הדק" (שמות ל, לח).

אדם תמים וברור (נקי) כְּלֹה,	גָּבַר תְּמִים וְנָבֵר ⁵ אָפֶס
אולו החסידים, הצדיק נעבר (התלכלך)? ⁷ ,	גָּמַר חֶסֶד ⁶ וְצַדִּיק נִרְפֵּשׁ
[ולכן] דור עני נתפס בעונו,	דוֹר עֲנִי בְּעוֹנוֹ נִתְפָּשׁ ⁸
[שהרי] לא ימצא מי שיגיד את תפילתו וצרכיו.	דְּבַרְיוֹ לְהַגִּיד מִי יִחְפָּשׁ ⁹ .
בחטאינו המשכנו להבעיר חמה (אצל ה')	הוֹסַפְנוּ בְּחַטָּאיֵנוּ חֶמֶה לְהַבְעִיר ¹⁰
[וכך עשו אף] המקורבים המתפללים ¹⁵ כבני בית.	הַמִּתְנַדְּבִים ¹¹ כְּבְנֵי בַיִת ¹² לְהַפְעִיר
[וממילא] האם יש גדול או קטן שיאסוף כוח	וּמֵה יַעֲצֵר־כַּח ¹⁴ רַב וְצַעִיר ¹⁵
[כדי] להתוודות ולהתפלל לה? ¹⁶	וְדוּי וּפְלֵל לְקַדִּישׁ וְעִיר.
פחדתי [להתפלל] בעד המחנה (עם ישראל)	זָחַלְתִּי וְאִירָא ¹⁷ בְּעַד מַחֲנֶה
ולחשמיע זעקה (לה') החוקר בבחינה,	זַעַק לְחַוּוֹת לְחוֹקֵר בְּבַחֲנֶיךָ ¹⁸
[שהרי אני] מועט זכויות ומרובה עבירות,	חֶסֶד חֶסֶד וְיִתוֹר צַחֲנֶה
[ועל כן] איך אמצא חן בתחינה?	חֵן אֵיךְ אֶמְצָא בְּתַחֲנֶה.
[אבל] אתה טוב למתפללים אליך בכל כוח נפשם,	טוֹב לְקוֹרְאֶיךָ ¹⁹ בְּנִפְשׁ רַהֲב ²⁰
אתה נושא את משאם ומכלכלם.	טַרְחֵם נְשׂוֹא ²¹ וְלִכְלֹל יַהֲב ²²
[אנא] חסדך היקר עלי יושפע,	יִקַּר חֶסֶדְךָ ²³ עָלַי יִרְהַב
בכך שאת מענה קולי תשמע באהבה.	יַעַן קוֹלִי לְהֶאֱזִין בְּאַהֲבָה.

5. "עם חסיד התחסד עם גבור תמים תתמם עם נבר תתבר ועם עקש תתפל" (שי"ב כב, כו-כז). 6. "הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" (תהלים יב, ב). 7. "נרפש" הוא "נעבר", "מעין נרפש ומקור משקחת" (משלי כה, כו), וראה גם יחזקאל לב, ב. 8. "והוא מקביר עין להפוש" (יחזקאל כא, כח). 9. "ובקום רשעים יחפש אדם" (משלי כח, יב). 10. "פן תצא כאש חמתי ובערה ואין מוכה מפני רע מעלליכם" (ירמיהו ה, ד), ועוד רבים. 11. "המתנדבים בעם ברכו ה'" (שופטים ה, ט). 12. "רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך" (תענית כג ע"א), וראה גם ברכות לו ע"ב. 13. "להפעיר" משמעו "לפער פה בתפילה". ייתכן שהשימוש ב"פער" פער רמוז שהתפילה אינה רצויה, "פערו עלי בפיהם בחרפה הבו לחזי" (איוב טו, ז). 14. "ומי יעצר כח לבנות לו בית..." (דהי"ב ב, ה). 15. "ורב יעבד צעיר" (בראשית כה, כג). 16. "קדיש" ר"ע"ר הם כניוים לה', על פי "עיר וקדיש מן שמיא נחת" (דניאל ה, ז). 17. "זחלתי ואירא מחות דעי אתכם" (איוב לב, ו). 18. "אני ה' חקר לב בחן כליות ולתת לאיש בדרךכו כפרי מעללי" (ירמיהו יז, ז). 19. "טוב ה' לקו לנפש תדרשנו" (איכה ג, כד); "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראוה באמת" (תהלים קמז, יח). 20. "ביום קראתי ותענני תרהבני בנפשי עז" (תהלים קלח, ג). 21. "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" (דברים א, יב). 22. "השלק על ה' יחברך והוא יכלכלך" (תהלים נה, כג), "יהב" הוא "נטל", "משא" (ובהשאלה - "תקווה"). 23. "מה יקר חסדך אלהים ובני אדם

והתייחס אליך כבעל מידות הגנות
וכשלם בתפילתו,
כוקן ורגיל [בתפילה], ולא כאל גולם.
השפילתי תיחשב לפניך ותמנע ממני
להתבייש,
את רחמיך זכור ומתפילתי אל תתעלם.

צרכינו מרובים ולא ניתן להגיד אותם,
[שכן] דעתנו קצרה והמרידות רבה.²⁵
[אולם] הכול ידוע לך (ה') היוצר אותנו
מחומר,
הנוהג, הרועה והשומר כצל.

בשעבודנו³⁴ נותרנו שרידים בודדים
כתורן בראש הר.
כברנו הושם לסחי ומאוס.
[פנייה לה'] ענו ותן לנו מחיה
בשעבודנו,
בקש את אבדינו כדי שיצטרפו
למנייך.³⁵ (עמך).

בפקודתך [ישראל] מוכחים בנגעים
ומוכים בשבט,
הם מפחירים ומפורדים בעמים
ומשוועבדים להם.
[פנייה לה'] שמור אותם בסוכתך מריב
ומעונש,
[שהרי] הם מצפים ומקווים⁴³ לתפארתך.

פְּהַגוּן מִדּוֹת וּבִתְפִלָּה שָׁלֵם
פְּזָקוֹן וְרָגִיל²⁴ וְלֹא כְּגֹלֶם
לְהַחֲשֵׁב נִגְדָּה דְכָאֵי מִלְּהַפְלֵם
לְרַחֲמֶיךָ זְכֹרָה²⁵ לְרוּחֹתַי מִהֲתַעְלֵם²⁶.

מְרַבִּים צְרִכֵינוּ וְאֵין לְהֵאֱמֹר
מְקַצֵּר דְּעָה²⁷ וּמְרַב מְמַר
נִגְדָּה הַפְלֵם²⁹ וְיֹצֵר חֲמֹר³⁰
נוֹהֵג וְרוּעָה³¹ צֶל וְשׁוֹמֵר³².

שְׂרָדְנוּ כְּתָרְךָ הַר³³ בְּדוּדְנוּ
סָחִי וּמֵאֹס הוֹשֵׁם כְּבוֹדְנוּ³⁵
עֲנֵנוּ וּתְנֵנוּ מַחִיָּה בְּשַׁעְבּוֹדְנוּ³⁶
עוֹד לְמִנְיֶיךָ בְּקֶשׁ אֲבוּדֵינוּ³⁷.

פְּקֵדַת נִגְעֵי תוֹכְחוֹתֶיךָ שְׁבוּטִים³⁹
פְּזוּרִים פְּרוּדִים⁴⁰ וּבְגוּזִים עֲבוּטִים
צְפָנָם בְּסִכְפָּךָ⁴¹ מְרִיב וּשְׁפֹטִים⁴²
צְפִית תִּפְאָרְתְּךָ לָמוּ מִבְּטִים.

בְּצֶל כְּנִפְיךָ יִחְסִיךָ" (תהלים לו, ח). 24. "מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש לו בנין וביתו ריקם כדי שיהא לכו שלם בתפלה" (משנה תענית ב, ב). 25. "זכר רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה" (תהלים כה, ו). 26. "קולי שמעת אל תעלם אונך לרחמי לשעתי" (איכה ג, נו). 27. "צרכי עמך ישראל מרובין ודעתם קצרה..." (ברכות כט ע"ב). 28. "ממר" היא "מרידות", "כעס לאביו בן כסיל וממר לילולתו" (משלי יז, כה). ייתכן שנעשה כאן שימוש מכון בצורה "ממר" הדומה ל"אמירה" על מנת לשוב ולהזכיר ברמיזה שלא ניתן לפרט בפה את כל צרכינו המרובים. 29. "ה' נגדך כל תאוני ואנחותי ממך לא נסתרה" (תהלים לו, י); "כי כל דרכי נגדך" (תהלים קיט, קסח). 30. "הפככם אם בחמר היצר יחשב... ויצר אמר ליוצרו לא הבין" (ישעיהו כט, טו); "אנחנו החמר ואתה יצרנו ומעשה ידך בלנו" (ישעיהו סד, ז). 31. "רעה ישראל האיונה נהג בצאן יוסף ישב הכרובים הופיעה" (תהלים פ, ב). 32. "ה' שמך ה' צלף על יד מינך" (תהלים קבא, ה). 33. "עד אם נותרתם בתוך על ראש ההר ונכנס על הגבעה" (ישעיהו ל, יז). 34. "בדודינך" משמעו "בשעבודנו", "הסירותי מסבל שכמו בפיו מודו תעברנה" (תהלים פא, ז). 35. "סחי ומאוס תשימנו בקרב העמים" (איכה ג, מז). 36. "... להאיר עינינו ולהתנו מחיה מעט בעבדתנו" (עזרא ט, ח). 37. "תעיתי כשה אבד בקש עבדך" (תהלים קיט, קעו). ראה גם יחזקאל לו, טו. 38. מניית ישראל, הנמשלים לצאן, מופיעה כחלק מנבואת נחמה "עד תעברנה הצאן על ידי מונה אמר ה'" (ירמיהו לג, יג).

קולך החזק חוצב להבות.	קול כִּחַף לֵהָב חוֹצֵב ⁴⁴
הוא קוצב גורל טוב (וחלילה) את חילופו.	קֶצֶב טוֹב וְחִלּוּפוֹ קוֹצֵב
רעיך (ישראל) דופקים ⁴⁵ בקול עצוב ⁴⁶ ,	רְעִיךָ דוֹפְקִים בְּקוֹל עֵצֵב
[על מנת] שתרצה את תפילתם ותתייצב בקרבם.	רְצוֹת נְדַבְתָּם ⁴⁷ וּבְקִרְבָּם הִתְיַצֵּב ⁴⁸ .
הם מתאמצים להכניע את לבם בצום,	שׁוֹקְדִים בְּצוּם לִבָּם לְהַכְנִיעַ ⁴⁹
[ולכן] שמור את קהלם ⁵¹ בחדריך מומעם.	שְׂאוּנָם מְזַעֵם בְּחַדְרֶיךָ תִצְנִיעַ ⁵⁰
הם מבקשים בלחש שפּה להנייע ⁵² ,	תּוֹבְעִים בְּלַחֲשׁ שִׁפְהָ לְהַנִּיעַ ⁵²
אנא אל תמנע מהם את רצונם.	תִּאְוָתָם אַל נָא תִמְנִיעַ.
שמך מפואר בכך שאתה אלוהים [הגותן] חיים.	שְׁמֶךָ אֱלֹהִים חַיִּים ⁵³ מִתְפָּאֵר
חיים טובים נקבל ממך.	לְחַיִּים טוֹבִים מִמֶּךָ נִשְׁאָר
[שכן] מקור החיים נובע ⁵⁵ ממך.	מְקוֹר חַיִּים עִמָּךָ מִתְבָּאֵר ⁵⁴
[פנייה לה'] הביטה בנו, ענה לנו והאר את עינינו.	הַבִּיטָה וְעִנְנוּ וְעִינֵינוּ הָאֵר ⁵⁶ .

39. "אֲשֶׁר בְּהַעֲוָתוֹ וְהִכְחַתּוֹ בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם" (ש"ב ז, יד); "וּפְקַדְתִּי בְּשִׁבְטֵי פִשְׁעִם וּבְנִגְעֵים עֲוֹנָם" (תהלים פט, לג). 40. "לִשְׁנוֹ עִם אֶחָד מִפְּנֵי וּמִפְּרֵד בֵּין הָעַמִּים" (אסתר ג, ח). 41. "תִּצְפְּנָם בְּסִכָּה מְרִיב לְשֹׁנוֹת" (תהלים לא, כא); "כִּי יִצְפְּנִי בְּסִכָּה בְּיוֹם רָעָה" (תהלים כו, ה). 42. "וְגַם בִּירוּשָׁלַם הָעַמִּיד הָיוּשֵׁפֵט מִן הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמְרֹאשֵׁי הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמוֹשֵׁפֵט ה' וְלְרִיב... (דהיי"ב יט, ח). 43. "מבט" הוא "תקווה", "וְחָתוּ וְבָשׂוּ מִכּוֹשׁ מִכֶּטֶם וּמִן מִצְרַיִם תִּפְאָרְתֶּם" (ישעיהו כ, ה). 44. "קול ה' חִצֵּב לְהַבּוֹת אֵשׁ" (תהלים כט, ז). ראה גם ישעיהו כט, ו. 45. ראה שד"ש ה, ב. 46. ראה דניאל ו, כא. יש לציין את הניגוד בין קולו החזק של ה' לקול העצוב של רעיו. 47. "נְדַבְּרָת פִּי רִצָּה נָא ה' וּמִשְׁפֹּטֶיךָ לְמַדְּנִי" (תהלים קיט, קח). 48. "וַיִּרְדֵּ ה' בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם" (שמות לד, ה). 49. "וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבִּיהֶם אוֹ אֲנִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֵבֶל" (ויקרא כו, מא). 50. "לֶךְ עִמִּי בְּאֵ בְּחַדְרֶיךָ וְסֵגֵר דְּלִחְךָ בְּעֶדְךָ חֲבִי כִמְעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם" (ישעיהו כו, כ). 51. "שאון" הוא "קהל", "הַמּוֹן", "וַיִּרְדֵּ הַדְּרָה וְהַמוֹנָה וְשָׂאוֹנָה וְעֵלּוֹ בְּה" (ישעיהו ה, יד). 52. "וְחַנְּנָה הִיא מְדַבְּרַת עַל לִבָּהּ רַק שִׁפְתֶיהָ נְעוּת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע" (ש"א א, יג). 53. "וְהָיָה אֱלֹהִים אֲמֹת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלַךְ עוֹלָם" (ירמיהו י, י). 54. "כִּי עִמָּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוּרֶךְ נִרְאָה אוֹר" (תהלים לו, י); "אֲתִי עֲבּוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחִצָּב לְהֵם בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת נְשַׁבְּרִים" (ירמיהו ב, יג). ראה ההערה הבאה. 55. "מתבאר" היא צורת פועל (מחדשת בידי הפייטן) שנגזרה מִבְּאֵר, ומשמעה נביעה. 56. "הַבִּיטָה עֲנֵנִי ה' אֱלֹהֵי הַאִירָה עֵינַי פֶּן אִישָׁן הַמְּוֹת" (תהלים יג, ד).

אל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, מְתַנְהֵג בְּחִסְדֵי דוֹת, מוֹחֵל
עוֹנוֹת עַמּוֹ, מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֵּה מְחִילָה לְחַטָּאִים
וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים, עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ, לֹא
כִרְעוּתָם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ לֹאמֹר שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה, וּזְכָר
לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לָעֵנִי מִקֶּדֶם, כְּמוֹ
שִׁפְתוֹב, וַיִּרְדּוּ יְיָ בְּעֵנֶן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ.

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא
יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנוּן
אָרְךָ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת.
נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵוִן וּפָשַׁע וְחִטָּאָה וְנִקְהָה.
וְסִלַּחַת לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ.
סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חִטָּאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלְכָּנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ,
כִּי אָתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ.

ע"פ תהלים פח, ג, נה, ב

תְּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְּתָנוּ.

ע"פ יונה ב, ח

תְּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ אֵל הַיִּכַּל קְדוֹשְׁךָ.

תהלים עט, יא

תְּבֹא לְפָנֶיךָ אֲנִקְתָּ אָסִיר, כְּגֹדֶל זְרוּעֶךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוֹתָהּ.

אֱלֹהֵינוּ בִשְׁנוֹ בְּמַעֲשָׂנוּ וְנִכְלָמְנוּ בְּעוֹנֵינוּ.

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ.

תהלים ג, ט

לַיהוָה הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתָּךָ סֵלָה.

תהלים מו, יב

יְהוָה צְבָאוֹת עֲמָנוּ, מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה.

תהלים פד, יג

יְהוָה צְבָאוֹת, אֲשֶׁר־י אָדָם בּוֹטַח בְּךָ.

תהלים כ, י

יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרֹאֵנוּ.

ג. מחדר: שלמה הבל

בפיוט זה מתערכים כמה נושאים: בושח בגלל החטאים, הצרות שבאו על ישראל מחמתם, ובקשת גאולה ורחמים. הערבוביה מביעה, אולי, את סערת הרגשות שבה מצוי המתפלל.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

התחינה והשוועה תבוא לפניך.

תְּבֹא לְפָנֶיךָ שְׁוַעַת חַנוּךְ¹

אנא, אונך תהיה מקשיבה לתחנון.

תְּהִי נָא אֲזִנְךָ קֹשֶׁבֶת תַּחְנוּן²

ה', שמע את התפילה הנאמרת בצדקת הלב והקשב לרינה,

שְׁמַעָה, יי, צְדָקָה, הַקְשִׁיבָה רְנוּן³

[שהרי אתה] רואה מעשים ישרים, ומעלים עיניך מרעות אשר מרגנים עליהן.

שָׁר מִיִּשְׂרָאֵל וּמִמַּעֲלִים מִרְנוּן⁴.

נכלמנו והתביישנו להרים את ראשו.

רֵאשׁ לְהָרִים נִכְלַמְנוּ בְּשִׁנוּ⁵

[שכן] העלינו ריח מסריח (חטאנו).⁷

רִיחַ נִרְדְּנוּ כִּי הִבְאֵשְׁנוּ⁶

קלקלנו את הדרכים הישירות ושיבשנו את התורות,

הִלְמַלְנוּ יִשְׂרָאֵל וְתוֹרוֹת⁸ שִׁבְשַׁבְנוּ

ולכן [התביישנו] וכבשנו את פנינו בקרקע.

קָרַקַע פְּנֵינוּ בְּכֵן כְּבִשְׁנוּ⁹.

צרות ומצוקות [מצויות] מכל העברים, [וכך] ישראל נידחים ואין להם מצודה¹² להיאסף בה.

צָר וּמְצוּקָה¹⁰ מְכָל צַד

הוא פונה לימין ושם גרון¹⁴ המאיים לכולתו, ומזהשמואל מגיע עשו¹⁵ (מלכות אדום) ועמו פחד.

צֹאן נִדְחָה¹¹ מֵאֵין מְצָד

פְּנֵה לַיְמִין וַיִּגְזֹר¹³ מַעְצָד

פַּחַד מִשְׁמָאֵל וְצִיד הַצֶּדֶד.

1. "בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבוא באזניו" (תהלים כט, ז). 2. "תהי נא אזנך קשבת ועיניך פתוחות לשמע אל תפלת עבדך" (נחמיה א, ו). 3. "תפלה לנוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה" (תהלים יו, א). 4. "רנן" מופיע בבית זה באופן דו-משמעי. לעיל הוא מופיע כתפילה, וכאן הוא מופיע במשמעות של דיבה, דבר שמרגנים עליו. 5. "ואמרה אלהי בשתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך" (עזרא ט, ו). 6. "אשר הבאשנתם את ריחנו בעיני פרעה" (שמות ה, כא). 7. העלאת ריח עש משמשת משל לחטא, "עלובה כלה מונה בתוך חופתה... עד שהמלך במסבו נרדי וגו'" (שבת פח ע"ב). 8. "ותתן להם משפטים ושרים ותורות אמת וקיים ומצות טובים" (נחמיה ט, יג). 9. ראה שבת קיט ע"ב; סנהדרין יט ע"ב. 10. "צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי" (תהלים קיט, קמג). 11. "אספה הצלעה והנדיחה אקבצה ואשר הבעתי" (מיכה ד, ו). 12. "מצד" היא מצודה, "וישב הויד במצד" (דה"א יא, ז). 13. "ויגור על ימין ורעב ויאכל על שמואל ולא שבעו" (ישעיהו ט, יט). 14. "מעצד" הוא כלי עבודה שמשמש חרש, "חרש ברול מעצד ופעל בפקם ובמקבות יצרהו" (ישעיהו מד, יב); "פי עץ מיער כרתו מעשה ידי חרש במעצד" (ירמיהו י, ג). 15. "ציד" הוא "עשור", "ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה" (בראשית כה, כז).

[ה', אבא], עיניך הרואות ישגיו
 על העוני ועל העיניים שאנו סובלים
 מהצרות המתמשכות.
 בדרכיך הטובות טובב הספד לרינה,
 החפוך תוכחה לריצוי.

בעוונתנו אנחנו, מלכינו וכוהנינו ניתנו לשבי
 לביזה ולבו.
 ממרום הגובה של הכבוד והאהבה,
 הפלת אותנו לאדמה, לשממה ולדיבה (לעז).

לא התפללנו אליך ולא הפלנו תחינה,
 [ואילו נהגנו כן] היינו משכילים באמת ה'
 ונמנעים מלחטוא.
 כמעט כלינו כסדום מפאת ביטול תורה²⁴,
 אלא שזכינו בחנינה²⁶.

חסת על יתר הפלטה להשאיר אותם,
 ונתת להם מקום מפלט (יתד וגדר) לכינוס.
 גלינו בגלל שלוש [העבירות] שהקב"ה מואס
 בהן²⁸,
 ואת בית המקדש החרבת בגללנו.

עיניך רואות תהיינה פקוחות¹⁶
 עני וענוי מצרות המתוחות¹⁷
 ספד לרנה לרצוי תוכחות
 סבות והפך בדרך כי הנכחות.

נתנו בעונינו לשבי ולבזה
 נחנו מלכינו וכוהנינו לבוזה¹⁸
 מרום נכפדות ואהבה עזה¹⁹
 מגרת לארץ²⁰ לשמה ולעיה²¹.

לא חלינו פניך להפיל תחנה
 להשפיל באמתך²² מעלות צחנה
 פלינו כסדום בשפיל קול הטחנה²³
 כמעט רגע לולא תחנה²⁵.

יתר הפלטה להשאיר חסת
 יתד וגדר תתה וכנסת²⁷
 טלטלתנו כנגד שלש מאסת
 טירת כסף²⁹ בגללנו רמסת.

16. "גדל העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל ריכי בני אדם" (ירמיהו לב, יט); "דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין" (משנה אבות ב, א). 17. "שכל אותה השנה הדין מתוח כנגד המשפחה" (ירושלמי מ"ק פ"ג ה"ה; פג ע"ג). 18. "ובעונותינו נתנו אנחנו מלכינו כהנינו ביד מלכי הארצות בקרב בשבי ובבזה ובבשת פנים כהיום הזה" (עזרא ט, ז). 19. "שימני כחותם על לךך כחותם על זרועך פי ענה כמות אהבה" (שה"ש ח, ח). 20. "השבת משהרו וקסאו לארץ מגרתה" (תהלים פט, מה). 21. מבוסס על המצלול "ואלה בני רעואל נחת תרח שמה ומזה" (בראשית לו, יג). 22. "לא חלינו את פני ה' אלהינו לשוב מעוננו ולהשפיל באמתך" (דניאל ט, יג). 23. "וסגרו דלתים בשוק בשפיל קול הטחנה" (קהלת יב, ד). 24. "ועתה כמעט רגע היתה תחנה מאת ה' אלהינו להשאיר לנו פליטה" (עזרא ט, ח); "לולי ה' צבאות הותר לנו שריד כמעט כסדום היינו לעמרה דמינו" (ישעיהו א, ט). 25. "בשפיל קול הטחנה על ידי שלא נתעסקו בדברי תורה" (איכה רבה בובה, פתיחתא כג). 26. "יתחנה" מופיעה בבית זה באופן דו-משמעי. בתחילת הבית 'יתחנה' מלשון תחנון, ובסופו 'יתחנה' מלשון חנינה. 27. "להשאיר לנו פליטה ולתת לנו יתד במקום קדשו" (עזרא ט, ח). 28. "מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים עבודה וזה ומגלים עריות ושופכי דמים וכן בשיני" (ירושלמי יומא פ"א ה"א; לח ע"ג), וראה גם יומא ט ע"ב. 29. "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף" (שה"ש ח, ט).

חטאנו לך ומעלנו,
[ועל כן] נמשכנו בחבל משעבוד לשעבוד³².
זכור את הבטחתך שלא תגעל בנו
ושתקבץ את הפוזורים ובם תתחתן.

אחרי כל מזה שבא עלינו,
יש לומר שצדקת בדיןך ואנחנו חטאנו.
היום, כמו בעבר, אין לנו הצטדקות
[על מעשינו],
ואנו ניצבים לפניך מותרך אשמה רבה.

העם הדל נתון ללעג ולחרפה,
ואנשיו נרחפים נסחפים ומטולטלים בעצמה.
[את] הגלות והשעבוד, אשר מצרפים את
האדם,
הפוך בחסדך למחילה ולתרופה.

ברחמיך [שבהם נהגת בעבר] פעמים רבות
ניוושע, וקיים את "והושעתים" (שנאמר
בנביא).
העם יבואו מרחוק בקבוצות⁴⁵,
מצפון מצייים ומכתיים (שמות מקומות)⁴⁵.

חָבַל חֲבַלְנוּ³⁰ מֵעַל לְמַעַל³¹
חֲבַלְנוּ מֵעַל אֶל עַל
זְכוֹר צְוִיתָ בְּלִי לְגַעַל³³
זְרוּיִים לְקַבֵּץ³⁴ וּבָם לְבַעַל³⁵.

וְאַתָּה, אַחֲרֵי כָל הַבָּא
וְדַאי וְצַדִּיק וְלָנוּ הַדְּבָה³⁶
הַיּוֹם כְּמֵאֵז בְּלִי סֶבֶה
הִנְנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁמָה רַבָּה³⁷.

דִּלַּת עַם³⁸ לְקַלְס וְחֲרוּף³⁹
דְּחוּפִים סְחוּפִים נְתוּנִים לְטְרוּף
גְלוּת וְשַׁעְבוּד בְּנִסְיוֹן וְצָרוּף⁴⁰
גִּלְגַּל בְּחֶסֶד לְסִלִּיחָה וְתֲרוּף.

בְּרַחֲמֶיךָ עוֹד בְּרִבּוֹת עֵתִים⁴¹
בְּךָ נִוְשָׁעָה קַיִם וְהוֹשַׁעְתִּים⁴²
אֱלֹה מִרְחוֹק יְבֹאוּ כִתִּים
אֱלֹה מִצְפוֹן וּמִצְיִים וְכִתִּים⁴⁴.

30. "חבל חבלנו לך ולא שמרנו את המצוות ואת החקים ואת המשפטים" (נחמיה א, ז). 31. "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל בה" (במדבר ה, ו). 32. "עול" משמעו כאן "שעבוד", "גלות". "והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועל מעל צאריך ויחבל על מפני שמך" (ישעיהו י, כז). 33. "ראף גם זאת בזיונתם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפיר בריתי אתם" (ויקרא כו, מד). 34. "ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלעריך שמה אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך ה' אלעריך ומשם יקחך" (דברים ל, ג-ד), וראה גם ישעיהו יא, יב, ופסוקים רבים. 35. "שובו בנים שובכים נאם ה' כי אנכי בעלתי בכם" (ירמיהו ג, יד). ראה גם ישעיהו נה, ה ועוד פסוקים רבים. 36. "ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו" (נחמיה ט, לג); "ואחר כי הבא עלינו במעשינו הרעים ובאשמנתנו הגדלה... ה' אלהי ישראל צדיק אמת" (עזרא ט, יג-טו). ראה גם תהלים קיט, קלו. 37. "אתם אמרים להסיע על חטאתינו ועל אשמנתנו כי רבה אשמה לנו וחרון אף על ישראל" (דחי"ב כח, יג). 38. ראה מ"ב כד, יד. 39. "כי היה דבר ה' לי לחרפה ולקלס כל היום" (ירמיהו כ, זח). 40. "בחנני ה' ונסני צרפה כליוני ולבי" (תהלים כו, ב). 41. "נישבו ויזעקוך ואתה משמים תשמע ותצילם ברחמיך רבות עתים" (נחמיה ט, כח). 42. "ואת בית יהודה ארחם והושעתים בה' אלעיהם" (הושע א, ז). 43. "כיתים"

שְׁלַף הֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ⁴⁶
 לִבָּב כִּימֵי קֶדֶם⁴⁷ מִנְעִימֶיךָ
 מִשְׁכְּנוֹ אַחֲרֶיךָ⁴⁸ שִׁימְנוּ בְּרִשְׁמוֹיֶךָ
 הַכֹּל חֲפָצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ⁵⁰.

הַקָּטָן לְאֶלֶף גְּדֹל, רְחוּמֵנוּ
 וְהַצָּעִיר לְגוֹי הַלְּעֲצִים⁵¹ בְּתַחֲוֵמֵנוּ
 יַחַד בְּכָל צְדָקוֹתֶיךָ לְרַחֲמֵנוּ
 יֵשֵׁב נָא אִפְףָּ וְתַנְחֵמֵנוּ⁵².

אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רַחֲמִים, מְתַנְהֵג בְּחִסְדֹתָי, מוֹחֵל
 עֲוֹנוֹת עַמּוֹ, מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֵּה מְחִילָה לְחַטָּאִים
 וְסֹלִיחָה לְפֹשְׁעִים, עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ, לֹא
 כְּרַעַתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ לֹאמֹר שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר
 לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנָו מִקֶּדֶם, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוֹב, וַיֵּרֶד יְיָ בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ.

וַיַּעֲבֵר יְהוָה עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא
 יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן
 אַרְבָּ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת
 נִצַּר חֶסֶד לְאֶלְפִים נִשְׂא עֵוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְּחָה.
 וְסִלַּחַת לְעוֹנָיו וְלַחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ.

מתפרש כאן כ"כיתות", "קבוצות", "מלאכי השרת כתיים כתיים חבורות חבורות" (אבות דרבי נתן נ"ב כד). 44. "הנה אלה מרחוק ובאו והנה אלה מצפון ומים" (ישעיהו מט, יב); ראה גם במדבר כד, כד; ו"באו בו ציים כתיים" (דניאל יא, ל). 45. נראה שהפייטן מפרש כי "ציים" ו"כיתים" הם שמות מקומות. אם כן, "כיתים" בבית זה מתפרש באופן דו-משמעי - משמעותו לעיל היא "קבוצות", ובאן הכוונה לשם מקום. 46. "זכר אלה יעקב וישראל פי עבדי אתה יצרתך עבד לי אתה ישראל לא תנשני" (ישעיהו מד, כא). ראה גם ישעיהו מא, ט; מט, ג. 47. "עורי עורי לבשי עו' ורוע ה' עורי כימי קדם הרוח עולמים" (ישעיהו נא, ט). 48. "משכני אחריך נרצה" (שד"ש א, ד). 49. "הן על כפים חקתך חומתך נגדי תמיד" (ישעיהו מט, טז). "אני אעשה לך דבר שנראה לעולם שנאמר הן על כפים חקתך" (תענית ד ע"א). 50. "אנא אדני תהי נא אונך קשבת אל תפלת עבדך ואל תפלת עבדך החפצים ליראה את שמך" (נחמיה א, יא). 51. "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום" (ישעיהו ס, כב). 52. "ישב נא אפך ורחמך מעיך וירשלים הר קדשך" (דניאל ט, טז); "ישב אפך ותנחמני" (ישעיהו יב, א).

סֶלַח לָנוּ אֲבֵינוּ כִּי חֲטָאנוּ, מַחֵל לָנוּ מִלְכָּנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי אָתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֶלַח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֵאִיךָ.

ד. פזמון

תחינתנו לגאולה נשענת על זכות אבות (ובפרט זכות העקידה), על הייסורים שישראל עוברים, ועל כוחה של תשובה שקדמה לעולם.

אֵלֵהינו וְאֵלֵהי אֲבוֹתֵינוּ

בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה קְדָמְנוּף תַּחֲלָה
 הַט אֲזַנְךָ מִמְרוֹם, יוֹשֵׁב תְּהִלָּה²
 לְשִׁמְעֵ אֶל הַרְנָה וְאֶל הַתְּפִלָּה⁴.

במוצאי שבת באנו להתפלל לפניך
 בראשונה.
 הטו את אוזןך ממרום, (ה') היושב [ומצפה
 לשמוע] תהילה,³
 לשמוע אל הרנה ואל התפילה.

אֵת יְמִין עֲזֹ עוֹרְרָה לַעֲשׂוֹת חֵיל⁶
בְּצֹדֵק נַעֲקֵד וְנִשְׁחַט תְּמֹרוֹ אֵיל
גִּנְךָ⁷ נָא גִזְעוּ בְּזַעְקִים בְּעוֹד לֵיל⁸.
 לשמוע

הער את ימיןך החזקה לעשות [מעשי] חיל
 בזכות הנעקד (יצחק) אשר במקומו נשחט
 איל.
 אנא, הגן על זרעו⁹ [של יצחק] כאשר הם
 זועקים ומתפללים לפנות בוקר.

דַּרְשׁ נָא דוֹרְשִׁיךָ¹⁰ בְּדַרְשֵׁם פְּנִיךָ¹¹
הַדְרִשׁ לְמוֹ¹² מִשְׁמֵי מְעוֹנֶךָ¹³
וּלְשִׁיעַת חַנוּנִים אֶל תַּעֲלֵם אֲזַנְךָ¹⁴.
 לשמוע

פנה אל הקרבים אליך בשעת תפילתם.
 היענה להם ממעונך, מן השמים,
 ואל תאטום אוזןך לשוועתם ולתחינתם.

1. "במה אֶקְדֵם ה' אֶכֶף לְאֵלֵהי מְרוֹם הָאֶקְדָּמְנוּ בְּעוֹלוֹת בְּעֵגְלִים בְּנֵי שָׁנָה" (מייכה ו, ו). יש לציין ש"קדמנוך" רומז גם למשמעות נוספת - במוצאי שבת השכמנו (הקדמנו לקום) בפעם הראשונה, כפי שנאמר "קדמתי בַּשֶּׁשֶׁף וְאֲשׁוּעָה לְדַבְרֶךָ יְחִלְתִּי" (תהלים קיט, קמו); "וְאָנֹכִי אֶלֶיךָ ה' שִׁוְעָתִי וּבִבְקָר תְּפִלְתִּי תִקְדָּמְךָ" (תהלים פח, יד), וכך פיוט זה מתאר את המנהג לקום לפנות בוקר לסליחות. 2. "וְאָתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלוֹת יִשְׂרָאֵל" (תהלים כב, ד). 3. מקובל לפרש שהפסוק "יוֹשֵׁב תְּהִלוֹת יִשְׂרָאֵל" מתאר את ה' הממתין לתהילות ישראל, ונראה שלכך כיוון הפייטן. 4. "לְשִׁמְעֵ אֶל הַרְנָה וְאֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עֲבָדְךָ מִתְּפִלַּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם" (מי"א ח, כח). 5. "נִשְׁבַּע ה' בַּיּוֹמֵנוּ וּבְזוֹרַע עֲזוֹ אִם אֶתֵּן אֶת הַגֵּן עוֹד מִמָּכָל לְאַבְרָהָם" (ישעיהו סב, ח). 6. "יְמִין ה' עֲשָׂה חֵיל יְמִין ה' רֹמְמָה יְמִין ה' עֲשָׂה חֵיל" (תהלים קיח, טו-טז). 7. "וְנִגְוֹתַי אֶל הַעֵיִר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוֵד עַבְדִּי" (מ"ב יט, לד). 8. "וַיִּתְקַם בְּעוֹד לַיְלָה" (משלי לא, טו). 9. "גֹּזַע" הוא "זרע", "פּתח עליה הוּוּא ינוקא גֹזַע ישישים עלה מִבְּבַל..." (מור"ק כה ע"ב). 10. "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עֲנִיבְתָּ דְרִשִּׁיךָ ה'" (תהלים ט, יא). 11. "כִּי תִדְרָשְׁנוּ כָּל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" (דברים ד, כט); "הַדְרִשׁ ה' בְּהִמְצָאוֹ קְרָאָהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב" (ישעיהו נו, ו). 12. "אַתֶּם נְטָמְאִים לְכָל גְּלוּלֵיכֶם עַד הַיּוֹם וְאָנֹכִי אֲדַרְשׁ לְכֶם בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל חֵי אֲנִי נָאִם וְאֲדֹנָי ה' אִם אֲדַרְשׁ לְכֶם" (יחזקאל כ, לא). 13. "הַשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קְדִשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבְרַךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל" (דברים כו, טו). ראה שמות רבה מא, א. 14. "קוֹלֵי שְׁמַעְתָּ אֶל תַּעֲלֵם אֲזַנְךָ

<p>[הם] יראים¹⁶ ורועדים מיום בואך (יום הדין), ומפחדים מלשאת את כעסך כאישה הכורעת ללדת לראשונה. את חטאיהם מחק, והם ישירו על מעשיך המופלאים.</p>	<p>זוֹחֲלִים וְרוֹעְדִים מִיּוֹם בּוֹאֶךָ¹⁵ חֲלִים כְּמִבְכִּירָה¹⁷ מֵעֲבֶרֶת מִשְׁאֶךָ¹⁸ טוֹנֶפֶס מִחַה נָא יִרְנוּ פְּלִאִיָּךְ¹⁹. לשמוע</p>
<p>אתה הבורא של כל יצור שנוצר, ומקדם כבר הכנת תרופה (תשובה) לחלץ אותם מצרה, ולהעניק להם [מתנת] חינם מהאוצר השמור²¹.</p>	<p>יוֹצֵר אֶתָּה לְכָל יִצִּיר נוֹצֵר פוֹנְנֵת מֵאֵז תִּרְךָ²⁰ לְחֻלְצֵם מִמַּצָּר לְחֲנַנֵּם חֲנָם מֵאוֹצֵר הַמְּנַצֵּר. לשמוע</p>
<p>[שוכן] מרום, [אפילו] אם פשעי עמך עצומים, אנא רומם אותם מהאוצר המוכן בארמונך לחון [במתנת] חינם את הבאים אליך.</p>	<p>מָרוֹם²², אִם עֲצַמוּ פִּשְׁעֵי²³ קִהְלֶךָ נָא שְׁגִבֵם מֵאוֹצֵר הַמוֹכֵן בְּזַבּוּלֶךָ עֲדִיָּה לְחֹן חֲנָם בָּאִים אֵלֶיךָ²⁴. לשמוע</p>
<p>פנה [להתבונן] בצרותינו ולא בחטאינו, הצדק את הצועקים אליך, (ה') העושה נפלאות. החקשב לתפילתם, ה' אלוהים צבאות.</p>	<p>פָּנֵה נָא אֶל הַתְּלֹאוֹת וְאֵל לַחֲטָאוֹת צִדֵּק צוֹעֲקֶיךָ, מִפְּלִיא פְּלֹאוֹת קֹשֶׁב נָא רִנָּתָם, יי אֱלֹהִים צְבָאוֹת²⁵. לשמוע</p>

לְרוֹחֲתֵי לְשׁוֹנֵתֵיךָ" (איכה ג, נו). 15. "ומי מְכַלֵּל אֶת יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הַעֲמֵד בְּהִרְאוֹתוֹ כִּי הוּא כְּאֵשׁ מִצְרָף וּכְבֵרִית מִכְבֹּסִים" (מלאכי ג, ב); "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח שְׁלֹחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא" (מלאכי ג, כג). 16. "צִעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יִשְׁיִשִׁים עַל כֵּן וְחֻלְתִּי וְאִירָא מִחַת דַּעִי אֶתְכֶם" (איוב לב, ו). 17. "כִּי קוֹל כְּחוֹלָה שְׁמַעְתִּי צָרָה כְּמִבְכִּירָה קוֹל בַּת צִיּוֹן תִּתְנַפֵּחַ תִּפְרָשׁ כְּפִיָּה" (ירמיהו ד, לא). 18. "קוֹמָה ה' בְּאֶפְרָיִם הִנְשֵׂא בְעֶבְרוֹת צוֹרְרֵי וְעוֹרְרֵי אֱלִי מִשְׁפֵּט צִיּוֹת" (תהלים ז, ז). 19. "וַיִּדּוּ שְׂמִים פְּלִאָךָ ה' אֵף אֶמּוֹנֶתְךָ בְּקֹל קְדֻשִׁים" (תהלים פט, ו). 20. "בְּטָרְם הָרִים יִלְדוּ וְתַחֲזֹל אֶרֶץ וְתִבֵּל וּמַעֲלֵם עַד עוֹלָם אֶתָּה אֵל תִּשֵּׁב אָנוּשׁ עַד דְּכָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם" (תהלים צ, ב-ג); "תִּנְיָא שְׂבַע דְּבָרִים נִבְרָאוּ קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְאֵלּוּ הֵן תּוֹרָה וְתִשׁוּבָה... (פסחים נד ע"א). 21. "בִּאוֹתָה שְׂעָה הִרְאָה לּוֹ הַקְּבִיָּה כֹל הָאוֹצְרוֹת שֶׁל מִתָּן שֶׁכֶּר שֶׁהֵם מִתּוֹקְנִים לְצַדִּיקִים... עַד שֶׁרָאָה אוֹרַר אַחַד גְּדוֹל אִ"ל זֶה שֶׁל מִי הוּא אִ"ל מִי שִׁישׁ לוֹ אֲנִי נוֹתֵן לוֹ מִשְׁלוֹ וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֲנִי עוֹשֶׂה עֲלָיו חֲנָם" (תנחומא בובא, כי תשא טז). 22. "כִּי כֹה אָמַר רַבִּי וְנִשְׂאָ שִׁכְן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשֶׁכֹּן" (ישעיהו נו, טו). 23. "עַל רֵב עֲוֹנָךְ עֲצַמוּ חֲטָאוֹתֶיךָ" (ירמיהו ל, יד). 24. "שְׁמַע תִּפְלָה עֲדִיָּךְ כֹּל בְּשֵׁר יְבֹאוּ" (תהלים סוה, ג). 25. הַצִּירּוֹךְ ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת" מופיע בּמִקְרָא בְּהַקְשֵׁר שֶׁל בְּקִשָּׁה לְהֹאזִין לְתַפִּילוֹת יִשְׂרָאֵל וְלִהְפִיטֵק לְהַתְעַלֵּם מִצְרוּתֵיהֶם, "וְאֶתָּה ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַקִּיְצָה לְפָקֵד כֹּל הַגּוֹיִם אֵל תַּחֲן כֹּל בְּגֵדֵי אָנָן סִלָּה" (תהלים נט, ו); "ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד מִתִּי עֲשֵׂנָת בְּתַפִּלַּת עֲמָךְ" (תהלים פ, ה). ראה גם תהלים פ, כ; תהלים פד, ט.

רצה את תפילתם²⁶ כאשר הם עומדים
[לפניך] בלילות,
וקבל [אותה] ברצון בקרבן עולה וכליל.
הראם את ניסוך, (ה) העושה [מעשים]
גדולים.

רצה עתירתם בעמדם בלילות
שעה נא ברצון בקרבן כליל ועולות
תראם נסוף, עושה גדולות.²⁷
לשמע

אל מלך יושב על כסא רחמים, מתנהג בחסידות, מוחל
עונות עמו, מעביר ראשון ראשון, מרבה מחילה לחטאים
וסליחה לפושעים, עושה צדקות עם כל בשר ורוח, לא
כרעתם תגמל. אל הורית לנו לומר שלש עשרה, וזכר
לנו היום ברית שלש עשרה, כהודעת לענו מקדם, כמו
שכתוב, וירד יי בענן ויתיצב עמו שם, ויקרא בשם יי.

ויעבר יהוה על פניו ויקרא
יהוה יהוה אל רחום וחנון
ארך אפים ורב חסד ואמת
נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה.
וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו.

סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו מלכנו כי פשענו, כי אתה אדני טוב
וסלח, ורב חסד לכל קראיך.

זכר רחמיך יהוה וחסדיך, כי מעולם המה.
זכרנו יי ברצון עמך, פקדנו בישועתך.
זכר עדתך קניית קדם, גאלת שבט נחלתך, הר ציון זה שכנת בו.
זכר יי חבת ירושלים, אהבת ציון אל תשכח לנצח.
אתה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד.
תהלים כה, 1
ע"פ תהלים קו, 1
תהלים ער, ב
תהלים קב, יד

26. "עתירה" היא תפילה, "ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה'" (שמות י, יח); "אמר רבי אלעזר למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתה, לומר לך מה עתה זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות" (סוכה יד ע"א).
27. "עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר" (איוב ט, ט). ראה גם איוב ה, ט.

זָכוּר יְהוּה לְבָנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם,

תהלים קלז, ז

הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ, עַד הִסּוּד בָּהּ.

זָכוּר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ,
וּתְדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבַּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם,

שמות לב, יג

וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֶן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֳלוּ לְעוֹלָם.

זָכוּר לְעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב,

דברים ט, כז

אֵל תִּפְּן אֶל קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ וְאֵל חַטָּאתוֹ.

זָכוּר לָנוּ בְרִית אָבוֹת כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ,

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק,

ויקרא כו, מב

וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר, וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר.

זָכוּר לָנוּ בְרִית רֵאשׁוֹנִים כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ,

וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתֶם

ויקרא כו, מה

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים, אֲנִי יְהוּה.

עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ,

וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֶם בְּאָרֶץ אֲיִבֵיָהֶם

לֹא מֵאֲסֻתִּים וְלֹא גַעְלֻתִּים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם,

ויקרא כו, מד

כִּי אֲנִי יְהוּה אֱלֹהֵיהֶם.

הִשָּׁב שְׁבוּתָנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב,

וְשָׁב יְהוּה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ,

דברים ל, ג

וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה.

קִבֵּץ נְדַחֲיוֹנוֹ כְּמָה שֶׁכָּתוּב,

אִם יִהְיֶה נְדַחְךָ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם,

דברים ל, ד

מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ.

מְחַה פְּשַׁעֵינוּ כְּעֵב וְכַעֲנָן כְּמָה שֶׁכָּתוּב,

מְחִיתִי כְּעָב פְּשַׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטָּאתֶיךָ,

ישעיהו מד, כב

שׁוֹבָה אֵילֵי כִּי גְאֻלְתֶּיךָ.

מְחַה פְּשַׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ,

ישעיהו מג, כה

אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מְחַה פְּשַׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֲזָכֹר.

הַלְבֵן חַטָּאֵינוּ פְּשָׁלָג וְכַצְמָר כְּמָה שֶׁכָּתוּב,

לְכוּ נָא וְנִיכַחְהָ יֹאמֵר יְהוּה, אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם פְּשָׁנִים

ישעיהו א, יח

כְּפְשָׁלָג יִלְבְּינוּ, אִם יֹאדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצִמְרֵי יִהְיוּ.

זרק עלינו מים טהורים וטהרנו כמה שפכתוב,

וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם,

יחזקאל לו, כה

מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

רחם עלינו ואל תשחיתנו כמה שפכתוב,

כי אל רחום יהוה אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך,

דברים ד, לא

ולא ישפח את ברית אבתיך אשר נשבע להם.

מול את לבבנו לאהבה את שמך כמה שפכתוב,

ומל יהוה אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך,

דברים לו, ו

לאהבה את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך.

המצא לנו בבקשתנו כמה שפכתוב,

ובקשתם משם את יהוה אלהיך ומצאת,

דברים ד, כט

כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

תביאנו אל הר קדשך ושמחנו בבית תפלתך כמה שפכתוב,

והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי,

עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי,

ישעיהו נו, ז

כי בתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

פותרים את ארון הקודש

שמע קולנו, יי אלהינו, חוס ורחם עלינו, וקבל ברחמים ובִרְצוֹן את תפלתנו.

איכה ה, כא

השיבנו יהוה אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם.

אמרנו האזינה יי, בינה הגיגנו.

ע"פ תהלים ה, ב

יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבנו לפניך, יי צורנו וגאלנו.

ע"פ תהלים יט, טו

אל תשליכנו מלפניך, ורוח קדשך אל תקח ממנו.

ע"פ תהלים נא, יג

אל תשליכנו לעת זקנה, ככלות כחנו אל תעזבנו.

ע"פ תהלים ע, ט

אל תעזבנו, יי אלהינו, אל תרחק ממנו.

ע"פ תהלים לח, כב

עשה עמנו אות לטובה ויראו שונאינו ויבשו,

כי אתה יי עזרתנו ונחמתנו.

ע"פ תהלים פו, יז

כי לך יי הוחלנו, אתה תענה אדני אלהינו.

ע"פ תהלים לח, טז

סוגרים את ארון הקודש

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְתָּנוּ,
שְׂאִין אָנוּ עֲזִי פָּנִים וְקָשִׁי עֶרְף לֹמֵר לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חֲטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חֲטָאנוּ.
אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גִּזְלָנוּ, דִּבְרָנוּ דְּפִי, הָעֵוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חִמְסָנוּ, טְפִלְנוּ שָׁקֵר,
יַעֲצֵנוּ רָע, כִּזְבָּנוּ, לְצָנוּ, מְרִדְנוּ, נֶאֱצָנוּ, סָרְרָנוּ, עֵוִינוּ, פִּשְׁעָנוּ,
צָרְרָנוּ, קִשִּׁינוּ עֶרְף, רָשַׁעְנוּ, שְׁחַתְנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲתָעְנוּ.
סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ, וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל
הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ.
אֲשַׁמְנוּ מִכָּל עָם, בִּשְׁנוּ מִכָּל דּוֹר, גָּלָה מִמֶּנּוּ מִשׁוֹשׁ, דָּוָה לְבָנוּ בַּחֲטָאֵינוּ,
הַחֲבַל אֹוֵינֵנוּ, וְנִפְרַע פְּאָרְנוּ, זָבוּל בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ חָרַב בְּעֹוֵינֵנוּ, סִירְתָנוּ
הִיָּתָה לְשִׁמָּה, יְפִי אֲדַמְתָּנוּ לְזָרִים, כַּחֲנוּ לְנִכְרִים.

על פי הגר"א (מעשה רב, אות רב) אומרים וידיי פעם אחת בלבד
ועדין לא שבנו מטעותנו, והיאך נעזי פנינו ונקשה ערפנו, לומר לפניך יי אלהינו
ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אבל אנחנו ואבותינו חטאנו.
אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גִּזְלָנוּ, דִּבְרָנוּ דְּפִי, הָעֵוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חִמְסָנוּ, טְפִלְנוּ שָׁקֵר, יַעֲצֵנוּ
רָע, כִּזְבָּנוּ, לְצָנוּ, מְרִדְנוּ, נֶאֱצָנוּ, סָרְרָנוּ, עֵוִינוּ, פִּשְׁעָנוּ, צָרְרָנוּ, קִשִּׁינוּ עֶרְף, רָשַׁעְנוּ,
שְׁחַתְנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲתָעְנוּ.
סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ, וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי
אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ.

לְעֵינֵינוּ עֲשִׂקוּ עֲמָלָנוּ, מִמִּשְׁךְ וּמִמַּרְט מִמֶּנּוּ, נִתְּנוּ עָלֵינוּ, סִבְלָנוּ עַל
שְׁכַמְנוּ, עֲבָדִים מְשֻׁלוּ בָנוּ, פּוֹרֵק אֵין מִיָּדָם, צְרוּת רְבוּת סִבּוּנוּ, קְרָאוּךָ
יי אֱלֹהֵינוּ, רְחַקֵּת מִמֶּנּוּ בְּעֹוֵינֵנוּ, שְׁבָנוּ מֵאַחֲרֶיךָ, תַּעֲיֵנוּ וְאַבְדָנוּ.

ועדין לא שבנו מטעותנו, והיאך נעזי פנינו ונקשה ערפנו, לומר לפניך יי אלהינו
ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אבל אנחנו ואבותינו חטאנו.
אֲשַׁמְנוּ, בְּגִדְנוּ, גִּזְלָנוּ, דִּבְרָנוּ דְּפִי, הָעֵוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חִמְסָנוּ, טְפִלְנוּ שָׁקֵר, יַעֲצֵנוּ
רָע, כִּזְבָּנוּ, לְצָנוּ, מְרִדְנוּ, נֶאֱצָנוּ, סָרְרָנוּ, עֵוִינוּ, פִּשְׁעָנוּ, צָרְרָנוּ, קִשִּׁינוּ עֶרְף, רָשַׁעְנוּ,
שְׁחַתְנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲתָעְנוּ, סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ,
וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ.

הרשענו ופשענו לכן לא נושענו, ותן בלבנו לעזוב דרך רשע, וחיש לנו ישע, ככתוב על יד נביאך, יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו, וישב אל יהוה וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח.

משיח צדקה אמר לפניך, שגיאאות מי יבין מנסתרות נקני. נקנו יי אלהינו מפל פשעינו, וטהרנו מפל טמאותינו, וזרק עלינו מים טהורים וטהרנו, ככתוב על יד נביאך, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מפל טמאותיכם ומפל גוליתכם אטהר אתכם.

עמך ונחלתך, רעבי טובך, צמאי חסדך, תאבי ישעך, יפירו וידעו כי ליי אלהינו הרחמים והסליחות.

אל רחום שמה, אל חנון שמה, בנו נקרא שמה, יי עשה למען שמה. עשה למען אמתך, עשה למען בריתך, עשה למען גדלך ותפארתך, עשה למען דתך, עשה למען הודך, עשה למען ועודך, עשה למען זכרך, עשה למען חסדך, עשה למען טובך, עשה למען יחודך, עשה למען כבודך, עשה למען למודך, עשה למען מלכותך, עשה למען נצחך, עשה למען סודך, עשה למען עזך, עשה למען פאריך, עשה למען צדמתך, עשה למען קדשתך, עשה למען רחמיה הרבים, עשה למען שכינתך, עשה למען תהלתך.

עשה למען אוהבך שוכני עפר, עשה למען אברהם יצחק ויעקב, עשה למען משה ואהרן, עשה למען דוד ושלמה, עשה למען ירושלים עיר קדשך, עשה למען ציון משכן כבודך, עשה למען שממות היכלך, עשה למען הריסות מזבחה, עשה למען הרוגים על שם קדשך. עשה למען טבוחים על יחודך, עשה למען באי באש ובמים על קדוש שמה, עשה למען יונקי שדים שלא חטאו, עשה למען גמולי חלב שלא פשעו, עשה למען תינוקות של בית רבן, עשה למענה אם לא למעננו, עשה למענה והושיענו.

עננו יי עננו, עננו אלהינו עננו, עננו אבינו עננו, עננו בוראנו עננו, עננו גואלנו עננו, עננו דורשנו עננו, עננו האל הפאמן עננו, עננו ותיק וחסיד עננו, עננו זך וישר עננו, עננו חי וקיים עננו, עננו טוב ומטיב עננו, עננו יודע יצר עננו, עננו כובש כעסים עננו, עננו לובש צדקות עננו, עננו מלך מלכי המלכים עננו, עננו נורא ונשגב עננו, עננו סולח ומוחל עננו, עננו עונה בעת צרה עננו, עננו פודה ומציל עננו, עננו צדיק וישר עננו, עננו קרוב לקוראיו עננו, עננו רחום וחנון עננו, עננו שומע אל אביונים עננו, עננו תומך תמימים עננו.

עֲנֵנו אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עֲנֵנו, עֲנֵנו אֱלֹהֵי אַבְרָהָם עֲנֵנו, עֲנֵנו פַּחַד יִצְחָק עֲנֵנו, עֲנֵנו אַבִּיר יַעֲקֹב עֲנֵנו, עֲנֵנו מִשְׁגֵּב אִמָּהוּת עֲנֵנו, עֲנֵנו עֲזֶרֶת הַשְּׂבָטִים עֲנֵנו, עֲנֵנו קִשָּׁה לְכַעַס עֲנֵנו, עֲנֵנו רַף לְרִצּוֹת עֲנֵנו, עֲנֵנו עוֹנֶה בְּעַת רִצּוֹן עֲנֵנו, עֲנֵנו אָבִי יְתוּמִים עֲנֵנו, עֲנֵנו דִּין אֲלֻמְנוֹת עֲנֵנו.

מִי שְׁעָנָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְיִצְחָק בְּנוֹ כְּשֶׁנֶּעֱקֵד עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְאַבְרָתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְמֹשֶׁה בְּחוֹרֵב, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְאַהֲרֹן בְּמַחֲתָה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְפִינְחָס בְּקוֹמוֹ מִתּוֹף הָעֵדָה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְיִהוֹשֻׁעַ בְּנִלְגָל, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְשִׁמְשׁוֹן בְּמִצְרָיִם, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ בִירוּשָׁלַיִם, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְאַלְיָהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְיוֹנָה בְּמַעַי הַדָּגָה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְאַלְיֵשֶׁעַ בִּירִיחוֹ, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחִלּוֹ, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְחַנְנִיָּה מִשָּׂאֵל וְעִזְרִיָּה בְּתוֹךְ כְּבִשָּׁן הָאֵשׁ, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְדָנְיָאֵל בְּגוֹב הָאֲרִיּוֹת, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְעֹזְרָא בְּגוֹלָה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְמַרְדֳּכַי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּיָּרָה, הוּא יַעֲנֵנו. מִי שְׁעָנָה לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרָיִם, הוּא יַעֲנֵנו.

הרחמן העונה לעניים, עננו.	רַחֲמָנָא דְעֵנֵי לְעֵנְיִי, עֲנִינָא.
הרחמן העונה לשבורי לב, עננו.	רַחֲמָנָא דְעֵנֵי לְתַבִּירֵי לְבָא, עֲנִינָא.
הרחמן העונה לנמוכי רוח, עננו.	רַחֲמָנָא דְעֵנֵי לְמַכִּיכֵי רוּחָא, עֲנִינָא.
הרחמן עננו, הרחמן חוס, הרחמן	רַחֲמָנָא עֲנִינָא, רַחֲמָנָא חוּס, רַחֲמָנָא
גָּאֵל, הרחמן הצל, הרחמן רחם עלינו,	פְּרַק, רַחֲמָנָא שְׂזִיב, רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן,
עתה במהרה ובזמן קרוב.	הַשְׁתָּא בְּעֵגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב.

נפילת אפיים

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵל גֹּד צַר לִי מְאֹד, נִפְלָה נָא בְיַד יְהוָה כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אֵל אֶפְלָה.

רַחוּם וְחַנוּן חֲטָאֲתֵי לְפָנֶיךָ, יי מְלֵא רַחֲמִים רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי. יהוה אֵל בְּאִפְּךָ תּוֹכִיחַנִי, וְאֵל בְּחַמְתְּךָ תִּסְרְנֵי. חֲנִנֵי יהוה כִּי אֲמַלֵּל אֲנִי, רְפָאֲנֵי יהוה כִּי נִבְהָלוּ עֲצָמַי. וּנְפֹשִׁי נִבְהָלָה מְאֹד, וְאַתָּה יהוה עַד מָתַי. שׁוּבָה

יהוה חלצה נפשי, הושיעני למען חסדך. פי אין במות זכרך, בשאול מי יודה לך. יגעתי באנחתי, אשחה בכל לילה מטתי, בדמעתי ערשי אמסה. עששה מפעס עיני, עתקה בכל צוררי. סורו ממני כל פעלי און, פי שמע יהוה קול בכיי. שמע יהוה תחננתי, יהוה תפלתי יקח. יבשו ויבהלו מאד כל איבי, ישובו יבשו רגע.

מכה ומרפא, ממית ומחיה, מעלה ומשאל לחיי עולם. בן, כאשר חוטא, אביו מלקהו, אביו המרוחם מרפא את כאבו. עבד המורד יוצא בקולה, אדונו שב ושובר קולו.

מחי ומסי, ממית ומחיה, מסיק מן שאול לחיי עלמא. ברא כד חטא, אבוהי לקיה, אבוהי דחיס מסא לכאבה. עבדא דמריד נפיק בקולר, מרה תאיב ותבר קולרה.

בנך בכורך אנו וחוטאים אנו לפניך, הנה רויה נפשנו לענה מרה. עבדך אנו ומורדים אנו לפניך - הנה [אנו] בביוה הנה [אנו] בשבי הנה [אנו] במלקות. אנא ממך, ברחמיך המרובים, רפא את הכאב הגובר עלינו עד שלא נכלה בשבי.

ברך בכרך אנו וחסין קמך, הא רוי נפשו בגדין מררין. עבדך אנו ומרדן קמך, הא בבזתא הא בשביתא הא במלקיותא. במטו מנה ברחמך דנפישין, אסי לכאבא דתקוף עלך, עד דלא נהוי גמירא בשביא.

יש הנוהגים שלא לומר תחינה זו*

מכניסי רחמים, הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים. משמיעי תפלה, השמיעו תפלתנו לפני שומע תפלה. משמיעי צעקה, השמיעו צעקתנו לפני שומע צעקה. מכניסי דמעה, הכניסו דמעוטינו לפני מלך מתרצה בדמעות. השתדלו והרבו תחנה ובקשה לפני מלך אל רם ונשא. הזכירו לפניו השמיעו לפניו תורה ומעשים טובים של שוכני עפר. יזכר אהבתם ויחיה זרעם, שלא תאבד שארית יעקב. פי צאן רועה נאמן היה לחרפה, ישראל גוי אחד למשל ולשנינה. מהר עננו אלהי ישענו, ופדנו מכל גזרות קשות, והושיעה ברחמיך הרבים משיח צדקך ועמך.

* ע"פ הרמב"ם (הקדמה לפרק חלק, היסוד החמישי; עין גם הלי תשובה פ"ג ה"ז) והרמב"ן (דרשת "תורת ה' תמימה") אין לומר פיוט זה מפני שיש להתפלל לה' בלבד ואסור להתפלל למלאכים. אך שבלי הלקט (סדר ר"ה סי' רפב) חולק ומוכיח מהגמרא בסנהדרין (מד. ב; רשי" ד"ה לעולם) שמוטר לאומרו. המהר"ל (נתיב העבודה פ"ב) הציע להגיד: "מכניסי רחמים יכניסו", שעל פי נוסח זה המתפלל מבקש מהקב"ה שהמלאכים לא יעכבו את תפילתו. החת"ם סופר (שו"ת חת"ם סופר ח"א ארי"ח סי' קסו) נהג שלא לאומרו.

אדונו שבשמיים, לך מתחננים אננו,
כשבוי המתחנן לשובו. כל השבויים
בכסף נפדים, ועמך ישראל בתפילה
ובתחנונים. תן לנו שאלותינו ובקשותינו,
שלא נשוב ריקם מלפניך.

אדונו שבשמיים, לך מתחננים אננו,
כעבד המתחנן לאדונו. עשוקים אנו
ובחשכה שריים, מרה נפשנו מצרותינו
הרבות. כוח אין בנו לרצותך, אדונו,
עשה בשביל הברית שכתת עם אבותינו.

מִרְן דְּבִשְׁמִיָּא לָךְ מִתְחַנְנֵן, כְּבָר
שְׂבִיָּא דְּמִתְחַנְנֵן לְשִׁבְיָהּ, כְּלָהוֹן בְּגֵי
שְׂבִיָּא בְּכִסְפָּא מִתְפָּרְקִין, וְעַמְךָ
יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי וּבִתְחֻנָּנֵי. הֵב לָן
שְׂאֵלְתֵינוּ וּבַעוּתֵינוּ, דְּלֹא נִהְדָּר רִיקָם
מִן קֳדָמְךָ.

מִרְן דְּבִשְׁמִיָּא לָךְ מִתְחַנְנֵן, כְּעַבְדָּא
דְּמִתְחַנְנֵן לְמַרְה. עֲשִׂימֵי אֲנֵן
וּבְחֻשְׁכָּא שְׂרִינֵן. מְרִירָן נַפְשֵׁינוּ
מִעַקְתֵינוּ דְּנַפְשֵׁינוּ. חֵילָא לִית בְּנוּ
לְרַצוּתְךָ, מִרְן. עֲבַד בְּדִיל קִימָא
דְּגִזְרַתְךָ עִם אֲבֹהֵתְנָא.

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, שְׁמֵר שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל,
וְאֵל יֹאבֵד יִשְׂרָאֵל, הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד, שְׁמֵר שְׂאֲרֵית עִם אֶחָד,

וְאֵל יֹאבֵד גּוֹי אֶחָד, הַמֵּיַחֲדִים שְׁמָךְ יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד.

שׁוֹמֵר גּוֹי קְדוֹשׁ, שְׁמֵר שְׂאֲרֵית עִם קְדוֹשׁ,

וְאֵל יֹאבֵד גּוֹי קְדוֹשׁ, הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשִׁלְשׁ קְדוּשׁוֹת לְקְדוֹשׁ.

מִתְרַצָּה בְּרַחֲמִים וּמִתְפִּיֵס בְּתַחֲנוּנִים, הַתְרַצָּה וְהַתְפִּיֵס לְדוֹר עֲנִי כִי אֵין
עוֹזֵר. אָבִינוּ מְלַכְנוּ חֲנֻנּוּ וְעֲנֻנּוּ כִי אֵין בְּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה
וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ.

וְאַנְחֵנוּ לֹא גִדַע מַה נַעֲשֶׂה כִי עֲלִיךָ עֵינֵינוּ. זְכֹר רַחֲמֶיךָ יי וְחֶסְדֶיךָ, כִי
מַעוֹלָם הֵמָּה. יְהִי חֶסְדֶיךָ יי עֲלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ. אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עוֹנֹת
רַאשְׁנִים, מֵהַר יְקַדְמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ כִי דְלוֹנוּ מְאֹד. עֲזָרְנוּ בְשֵׁם יי עֲשֵׂה שְׂמִים
וְאַרְץ. חֲנֻנּוּ יי חֲנֻנּוּ, כִי רַב שָׁבַעְנוּ בּוֹז. בְּרַגְזָנוּ רַחֵם תִּזְכֹּר (בְּרַגְזָנוּ עַקְדָה
תִּזְכֹּר, בְּרַגְזָנוּ תְּמִימוֹת תִּזְכֹּר. יי הוֹשִׁיעָה, הַמְלִיךָ יַעֲנֵנוּ בְיָוֶם קְרָאֵנוּ). כִי
הוּא יִדַע יִצְרָנוּ, זְכוֹר כִי עָפָר אֲנַחְנוּ. עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד
שְׁמָךְ, וְהִצִּילְנוּ וְכִפַּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמָךְ.

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא די ברא כרעותה וימליך
מלכותה (ויצמח פורקנה ויקרב משיחה), בחיכון וביומיו
ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה
ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא, לעלא מן כל ברכתא ושירתא
תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן.

תתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל קדם אבוהון די
בשמיא ואמרו אמן.

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל
ואמרו אמן.

עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל
ואמרו אמן.